

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1327814/1

### בית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד רונית אלאג'ם זיסמן ועו"ד ארתור שני)

נגד

המשיבה: פלונית

הנדון: תביעה שהנתבעת מסכימה לה ואין בבירור עילותיה אלא ביזוי והכפשה

### פסק דין

א. לפנינו הודעת ערעור מטעמו של האיש, להלן המערער, ותשובה לה של האישה, להלן המשיבה.

התיק שנפתח ושבעבורו שולמה האגרה – עניינו "גירושין", ואכן הודעת הערעור פותחת בנושא זה, אך עם זאת חלקים נכבדים ממנה – ואפשר שכל תכלית הנטען בה – עניינם ברכוש ולא בגירושין.

לאחר העיון בדברי הצדדים ובתיק בית דין קמא עליי לקבוע כי דינו של ערעור זה להידחות על הסף, אף כי אפשר שעומדת למערער זכות להגיש ערעור אחר, בענייני הרכוש, והכול כפי שייאמר להלן.

מן העיון בחומר דלעיל עולה כי עובדות מוסכמות הן כי המערער תבע גירושין, כי המשיבה הסכימה ועודה מסכימה להתגרש ממנו וכי הסיבה לאיסודו של הגט היא המשך מגורי הצדדים יחד. המערער מלין על כי לא ניתן "פסק דין לגירושין" למרות האמור בדבר הסכמת הצדדים להתגרש ולמרות הטענות שהוא מפנה כלפי המשיבה, טענות שלדעתו מצדיקות פסק דין המחייב אותה בקבלת הגט.

המערער גם מלין כלפי קביעותיו של בית דין קמא בנוגע לעילות הגירושין הנטענות וכן על קביעתו של בית הדין כי לא היה צידוק לקיים דיון בענייני נוכח הסכמת המשיבה לגירושין (ואף שלמעשה נעתר בית הדין לקיים דיון בעניין זה נוכח הטענות כי יש לעילות הנטענות השלכה על מועד הקרע).

ברם עלינו להבהיר כמה מושכלות יסוד שדומה כי נעלמו מעיני האיש:

1. ערכאה שיפוטית אינה מצווה לקיים דיונים אקדמאיים ותיאורטיים אלא להכריע לגופה של תביעה המוגשת לפתחה. היה כי התייחרה ההכרעה או התייחרה הצורך לקיים דיוני הוכחות לשם מתן ההכרעה – אין מקום לקיום הדיון. אין אולם המשפט נועד לאפשר לבעל דין – אף אם נניח כי צודק הוא בטענותיו – לשטוח טענות ולהוכיח הוכחות נעדרות נפקות משפטית, אך משום שחפץ הוא להוכיח (הפעם במובן של "תוכחה" ולא דווקא של "הוכחה") את שכנגדו על העוולות שאותן הוא מייחס לו ולהכלימו. הליך שיפוטי נועד לבירור טענות וראיות כדי לגזור מהן נפקויות, ובמקרה הצורך אף סנקציות, שיש להן יסוד בחוק או – במקרה של בית הדין הרבני – בהלכה

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

ובהתאם לסמכות שבחוק, לא כדי לגזור מהן או להשתמש בעצם קיום הדיון בהן כדי 'למרוח בזפת ובנוצות' את הצד שנגדו מעלות אותן טענות. וכבר אמרתי בהחלטתי מיום ג' בכסלו התשפ"א (19.11.20) בתיק [1185575/1 \(פורסם\)](#):

[...] הטענות בדבר בגידתה של המערערת בו, שאף אם נניח שנכונות הן – ואיננו קובעים כך [...] אינן רלוונטיות לנידון [...] דומה שכל עצמה של טענה זו, בהקשר הנוכחי, לא באה אלא כדי להבאיש את ריחה של המערערת ולבזותה [...] מתוך התבוססותו של המשיב שוב ושוב במי אפסיים אלה עולה הרושם כי אכן הוא מצידו חש וסבר כי התנהגותה הקלוקלת של המערערת מצדיקה 'להעניש' אותה [...] חובתנו אפוא לומר לו: לא זו הדרך ולא זו העיר, המערערת – אם חטאה – תיתן את הדין לפני אדון כול, או תשוב בתשובה ככל פרטיה ודקדוקיה. כך על מעשה זה וכך על כל מעשה, כך היא וכל כל אדם, ובכלל זה כמובן גם המשיב בנוגע למעשיו שלו:

סוף דבר הכל נשמע את הא-לקים יְרָא ואת מצותיו שמור [...] כי את כל מעשה – הא-לקים יבא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע. (קהלת יב, יג–יד)

בית דיננו אינו עונש חוטאים שלא על פי דין תורה או שלא בסמכות חוקית [...]

כבית דין רבני עלינו לחדד ולהבהיר גם כי קיומו של דיון חסר תוחלת משפטית-הלכתית שכזה עשוי להיות כרוך באיסורי תורה של "לשון הרע" – אף אם הטענות אמת הן, וכל שכן אם שקריות הן שאזי יהיו בגדר "הוצאת שם רע" החמורה יותר. ההיתר – במישור של דיני לשון הרע – לטעון, להוכיח ולהעיד, נובע מהחובה המוטלת על בעלי הדין להביא את תביעותיהם לפני בית דין, על הדיינים לדון דין אמת ועל העדים – להעיד, אך כשאין נפקות משפטית – נפל פיתא בבירא וקם איסור לשון הרע על מכונו, וכעין המבואר בגמרא (פסחים ק"ג, ב):

שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן [...] והרואה דבר ערוה בחבירו ומעיד בו יחידי. כי הא דטוביה חטא, ואתא זיגוד לחודיה ואסהיד ביה קמיה דרב פפא, נגדיה לזיגוד, אמר ליה: טוביה חטא וזיגוד מינגד? אמר ליה: אין, דכתיב (דברים יט, טו) "לא יקום עד אחד באיש" ואת לחודך אסהדת ביה, שם רע בעלמא קא מפקת ביה.

לכן צדק בית הדין קמא בקביעתו העקרונית כי בהעדר נפקות – נוכח הסכמת המשיבה לגירושין וויתורה או נכונותה לוותר על כתובתה – אין צידוק לקיים דיון הוכחות בעניינן של עילת הגירושין הנטענות.

אציין לעניין זה לדבריי בהחלטה מיום ג' בסיוון התש"ף (26.5.20) בתיק [970523/20 \(פורסמה\)](#):

אף לו יהי שהאמת כדברי המערער – ולנו אין יסוד להאמין שכך הוא, אסור לנו להאמין שכך הוא, ואף "למיחש מיבעי" לא שייך בענייננו שהטענה כולה אינה נוגעת לו [...] לו נקבל את הכול ואת הקול, ואיננו מקבלים אותם: סוף כל סוף, כאמור שוב ושוב אין לכל זה כל נגיעה וכל רלוונטיות לבקשה [...]

משכך, הנפקות היחידה בשאלה אם אמת הייתה בפיהו או כי שקר ענה באחיו והוציא שם רע על בת ישראל היא בשאלה אם עבר, ושב ועובר הוא, גם בעוונות של שקר והוצאת שם רע או "רק" באיסורי לשון הרע והלבנת פנים.

הוא אשר אמרתי בהחלטתי שעליה קובל המערער: ראוי להעיר למערער ולבא כוחו כי אף לו הייתה אמת בטענותיהם לא זו בלבד שלא היה מקום להכלילן

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

בתשובה לבקשה הנוכחית, אלא שהדבר אף גובל (ונראה שלמעלה מכך) באיסורי תורה חמורים [...] ובמובנים מסוימים לפחות גם לא פחות מאלו שמייחס המערער למשיבה בדברי הלעז עצמם (ש"שקול לשון הרע כנגד"...) העלאת טענות רלוונטיות לפני בית הדין – אם אמת הן – אינה בגדר לשון הרע, אולם העלאת טענות שאינן רלוונטיות וכל עצמן לא נועדו אלא להשמצה לשמה – אף לו היו אותן טענות אמת – לא הותרה, וראוי למי שמעלה האשמות כאלה או אחרות לקשוט עצמו תחילה. אין זו [...] אלא הערה מחויבת, ומחויבת כפליים כלפי מי שטוען להיותו תלמיד חכם וירא שמים, שרשאים אנו לקוות כי תוכחה המופנית אליו לא תהיה בגדר "דבר שאינו נשמע", אם כי תוחלת זו נכזבה כנראה, ועדיין אנו מקווים [...] מדובר לא רק בעבירה שעליה עובר המערער בעצמו אלא גם בהכרח בהכשלתנו שלנו, שהרי איסורי לשון הרע מופנים גם לשומע ולקורא – ואף דיין המחויב ורשאי לשמוע שמא יהיו הדברים נוגעים לנידון שלפניו – צריך להיזהר שלא לקבל לשון הרע שלא לצורך [...]

ועיין עוד במה שכתבנו – חבריי ואני – בפסק דין מיום ו' בטבת התשפ"א (21.12.20) בתיק [1276417/2 \(פורסם\)](#), בעיקרון דומה בהקשר אחר (הבאת 'ראיות' מבזות שאינן רלוונטיות להליך דהתם, אף ששם נדרש הליך ראיות) בהחלטתו של חברנו הגר"י זמיר מיום ה' באלול התש"ף (25.8.20) בתיק [1078146/10 \(פורסמה\)](#).

יפים הדברים אף לענייננו:

משהסכימה המשיבה להתגרש כתביעת המערער (ושעה שבית הדין לא סבר שיש מקום לנסות להביא את הצדדים לשלום בית למרות הסכמתם, ואין חולק על עמדתו זו בענייננו) לא קמה לו "זכות" להוכיח את תביעתו למעלה מן הצורך, לא חלה על בית הדין חובה לקיים דיון הוכחות לשם כך, ולכאורה בית הדין אף אינו רשאי לקיים דיון מיותר שכזה אלא אם נדרש הוא בשל נפקות אחרת שיש לטענות ולראיות אלה, כפי שאכן נהג בית הדין בענייננו שבו נעתר לבקשת קיום הדיון בשל הטענות לנפקות לעניין מועד הקרע.

2. אף לו לא צדק בית דין קמא בקביעתו העקרונית, מכל מקום משקיים למעשה דיון בעניין העילות הנטענות, בשל הנפקות שיוחסה להן לעניינים אחרים, ואף לו לא קיימו – משפסק דינו בסוגיית הגירושין לא הושפע מכך – לא קמה למערער כל עילה לערער על החלטת בית דין קמא: לא זכות ערעור, שהרי אין אייקומו של דיון בבחינת פסק דין או החלטה סופית, ומשניתנו הללו עצמם ללא שתהיה תוצאה לאייקומו הדיון הרי שאין כאן גם "פגם בניהול הדיון" שהוא עילת הערעור הרלוונטית "המשפיע על תוצאות הדיון" שבפסק הדין או בהחלטה הסופית עצמם, ולא צידוק למתן רשות ערעור – וממילא דינו של הערעור להידחות על הסף.

3. פסק דין לגירושין כולל בתוכו שני רבדים: רובד עקרוני ורובד מעשי.

ברובד העקרוני קיבל בית הדין את תביעתו של המערער, אף שלא עשה כן מחמת עילות הגירושין שלהן טען וביקש להביא ראיות אלא מכוחה של הסכמת המשיבה. הדברים עולים מפורשות מהחלטה שעליה מוסב הערעור שלפנינו – בין שהוכתרו בה בתואר "פסק דין" ובין שלא הוכתרו בו – שהרי נקבע בה בבירור כי יסוד גט בין הצדדים לכשיופרדו מגוריהם.

אך הרובד המעשי של פסק דין לגירושין תלוי לא רק בקבלתה העקרונית של תביעה אלא בקיומה של אפשרות הלכתית לסדר גט, ובעניין זה ביאר בית הדין קמא בהחלטה האמורה את הידוע לכל בר בי רב כי אין אפשרות לסדר גט בין צדדים הממשיכים להתגורר תחת קורת גג אחת. האמור בהחלטה כי פסק דין לגירושין ינתן במועד סידור הגט – משמעו הברור הוא כי בשל חוסר

# מדינת ישראל

## בתי הדין הרבניים

האפשרות מן ההיבט ההלכתי ליתן פסק דין לגירושין הכולל את הרובד המעשי, את ביצוע הגט בפועל, טרם ייפרדו הצדדים כנדרש, אין בית הדין נותן פסק דין כזה עתה, אלא ייתנהו לכשיידרש ויתאפשר המעשה – סידור הגט. אמת שיכול בית הדין ליתן פסק דין כזה מייד עם הודעת הצדדים להנחת דעתו כי קיימו בעצמם את מאמר הכתוב "הפּרד נא מעלי" ולסדר את הגט בפועל רק לאחר כמה ימים, אך מאחר שברור כי משתוגש לבית הדין הודעה כאמור אכן ייקבע מועד לסידור גט בטווח זמן קרוב – אין כל נפקות אם פסק הדין יינתן באותו מועד או במועד מוקדם יותר, ובלבד שיינתן קודם סידור הגט בפועל, השאלה אימתי יינתן פסק הדין בפועל היא שוב שאלה של סדרי הדין גרידא ושאינן בה במקרה זה השפעה על התוצאות, וממילא אין היא מקימה עילת ערעור. וכל שכן שאין מקום לערער על שעתה טרם ניתן פסק דין כזה, שכן עתה כאמור אי אפשר ליתנו.

תוצאת כל האמור היא כפי שכתבתי בריש דבריי כי דינו של הערעור בסוגיית הגירושין הוא דחייה על הסף.

ב. אכן כפי שצינתי בפתח הדברים חלקים נכבדים מכתב הערעור שהוגש עוסקים לא בענייני הגירושין עצמם אלא בענייני הרכוש.

ברם אין בית הדין מתנהל בשיטת "שניים במחיר אחד" – לא על דרך משל ואף לא כפשוטם של דברים היינו בנוגע לחובת תשלום האגרה הקבועה בתקנות הדיינים (אגרות), תשי"ז – 1957 והיונקת מסעיף 27(א) לחוק הדיינים, תשט"ו – 1955. אף מעבר לרובד העקרוני ולכללים המנהליים: עירובו של מין בשאינו מינו אינו מסייע לבית הדין, בלשון המעטה, לרדת לחקר האמת, מקשה על ניהול יעיל של ההליך ופוגע בצדדים עצמם.

יואיל המערער, אם רצונו בכך, לסור אל מזכירות בית הדין ולפתוח תיק מתאים, תוך תשלום אגרה כדין, לצורך ערעור – ככל שעומדת לו זכות ערעור, או בקשת רשות ערעור, ככל שאכן עומדת לו זכות כזו – בעניין החלטתו של בית דין קמא בסוגיה הרכושית שאינה צודקת לדעתו. ובעיקר יואיל להגיש כתב ערעור מתוקן שיהיה ברור ממנו על איזו החלטה, או איזה פרט מתוך ההחלטה או החלטות, בענייני הרכוש מבקש הוא לערער ומה נימוקי ערעורו בעניין זה.

ג. סוף דבר:

1. הערעור על החלטותיו של בית דין קמא בסוגיית גירושין הצדדים נדחה על הסף, התיק ייסגר.
  2. אם חפץ המערער לערער על החלטות בסוגיות אחרות – יגיש את ערעורו בהן בפני עצמו, בכפוף לפתיחת תיק מתאים ולתשלום אגרה כדין ובהתאם לתקנות הדיון בכל הנוגע לזכות ערעור או להגשת בקשה לרשות ערעור, לרבות מועדיהן.
  3. פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.
- ניתן ביום י"ח באב התשפ"א (27.7.2021).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה